

ZÁKLADNÍ INFORMACE KE SPOLEČNÉMU VZDĚLÁVÁNÍ

Garance společného vzdělávání všech žáků v hlavním vzdělávacím proudu všude tam, kde je to v jejich zájmu a podpora každého žáka, který ji potřebuje včetně nároku na finanční úhradu takto přiznaných podpůrných opatření v plné výši, to jsou základní principy zakotvené novelou školského zákona s účinností od 1. září 2016. Ačkoliv představují pro české školství zásadní změnu, nejsou zdaleka takovou novinkou, jak by se mohlo z řady ohlasů z poslední zdát. Společné vzdělávání totiž na řadě škol již léta probíhá. Hned první znění školského zákona, účinné od 1. ledna 2005, zakotvilo pravidlo spádové školy, které stanoví, že všechny děti mají právo na přednostní přijetí v běžné spádové škole, tedy škole příslušné podle místa jejich trvalého bydliště. Zároveň je každá spádová škola povinna přijmout dítě, které pod ní spadá, bez ohledu na jeho případné vzdělávací potřeby. V praxi však v minulosti řada škol takové „nepohodlné“ děti odmítala s argumentem, že nejsou na jejich vzdělávání vybaveny a odkazovala je na školy, o kterých se vědělo, že různě znevýhodněné děti podporují a vzdělávají. Oblast společného vzdělávání byla také dlouhodobě výrazně podfinancovaná a školy si značnou část nákladů na společné vzdělávání musely shánět samy.

1. Společné vzdělávání

Společným vzděláváním rozumíme vzdělávání všech žáků společně v hlavním vzdělávacím proudu, včetně žáků nadaných a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to ve všech případech, kdy je to v jejich zájmu. Pokud se tedy zákonný zástupce a školské poradenské zařízení shodnou, že pro vzdělávání konkrétního dítěte je nejvhodnější volbou běžná škola, přísluší mu taková podpora, kterou potřebuje k tomu, aby se mohl co nejlépe vzdělávat, rozvíjet a naplňovat svůj individuální potenciál a překonat tak překážky při vzdělávání, které vyplývají z jeho znevýhodnění.

2. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami a žák nadaný

Dítětem, žákem, či studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo osoba se sociálním znevýhodněním. Jde tedy nejen o osoby mentálně, tělesně, zrakově či sluchově postižené, o žáky s kombinovanými vadami či poruchami řeči a žáky se specifickými poruchami učení a chování, ale také o děti se zdravotním oslabením, dlouhodobou nemocí či lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování a v neposlední řadě o žáky, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statutem, žáky s nařízenou ústavní výchovou nebo ochrannou výchovou nebo žáky, jejichž mateřským jazykem není čeština.

Za nadaného žáka se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka pak žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

3. Podpůrná opatření

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a žáci nadaní mají nárok na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou. Míru podpory stanoví na základě vyšetření žáka školské poradenské zařízení, tedy pedagogicko psychologická poradna (PPP) nebo speciálně pedagogické centrum (SPC). Finanční podpora na přiznaná podpůrná opatření je nároková a to v zákonem stanovené jednotné výši. Hradí ji Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím krajských úřadů.

Mezi podpůrná opatření patří individuální vzdělávací plán - závazný dokument vycházející ze školního vzdělávacího programu vypracovaný „na míru“ daného žáka, dále úprava prostředí a pracovního místa, úprava organizace výuky a rozvrhu, zredukování obsahu a výstupů vzdělávání, způsob hodnocení žáka, speciální učebnice a učební pomůcky, kompenzační pomůcky, případně zajištění možnosti alternativní komunikace, a v neposlední řadě personální podpora v podobě asistenta pedagoga případně dalšího odborného pracovníka (další pedagog, školní speciální pedagog, školní psycholog, tlumočnický do znakového jazyka, přepisovatel pro neslyšící).

4. Novela školského zákona a souvisejících předpisů

Co se tedy novelou školského zákona v oblasti společného vzdělávání především mění? S účinností od 1. září 2016 zaručuje školský zákon (*zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*) všem dětem se znevýhodněním v případě kdy je to v jejich zájmu, takovou podporu, aby se mohly úspěšně vzdělávat a rozvíjet v běžné škole, a to formou široké škály podpůrných opatření, jejichž financování zajistí v plné výši Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Pravidla vzdělávání těchto žáků stejně jako přehled a účel jednotlivých podpůrných opatření a postup pro jejich poskytování a použití a komplexně upravuje vyhláška ke školskému zákonu a její přílohy (*Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*).

Školský zákon dále posiluje roli rodičů při výběru školy. Školské poradenské zařízení má jen poradní roli, seznámí rodiče s výsledky vyšetření dítěte, posoudí naplňování jeho vzdělávacích potřeb v běžné i speciální škole, navrhne potřebná podpůrná opatření, poradí s výběrem vhodné školy a poučí rodiče o dopadech výběru druhu školy na další vzdělávání jejich dítěte. Rodič je však vždy ten, který má poslední a rozhodující hlas, ve které škole se bude vzdělávat jeho dítě.

Segment speciálního školství zůstává zachován. Je určen především dětem s těžším zdravotním, mentálním nebo kombinovaným postižením, které potřebují speciální péči a jejich rodiče pro ně speciální vzdělávání po konzultaci se školským poradenským zařízením kvalifikovaně zvolí. Vzdělávání žáků bez zdravotního postižení a žáků sociálně znevýhodněných ve speciálních školách již do budoucna nebude možné. Na základě školského zákona se také úředně ruší dosavadní forma vzdělávání v základní škole praktické. Jejich zřizovatelé, kterými jsou typicky kraje, rozhodnou pod jaký režim vzdělávání budou po účinnosti novely spadat, zda pod režim škol běžných nebo speciálních, přičemž naprostá většina z nich přechází do režimu základních škol speciálních.